

Az WAO/EAACI Nomenklatúra Bizottságának állásfoglalása az allergiás betegségek elnevezéséről

Fogalomtár és meghatározások

Az allergológiában használatos elnevezések változóak és ahhoz, hogy az egészségügyben dolgozók közötti kommunikáció egységes és világos legyen, azt javasoljuk, hogy mindannyian az Európai Allergológiai és Klinikai Immunológiai Akadémia által 2001-ben, az Allergy-ben publikált, átdolgozott megnevezéseket használjuk. Az Európai Allergológiai és Klinikai Immunológiai Akadémia (EAACI) által Az allergológiában használatos szakkifejezések megújítása című publikációjában javasolt terminológia frissítését a Világ Allergia Szervezet (World Allergy Organization, WAO) végezte el, és tette közzé az Allergiás betegségek általános használatra javasolt, átdolgozott szakkifejezései című közleményben (Ref Johansson et al, JACI, 2004).

Allergia (allergy)

Az allergia immunológiai folyamatok által beindított túlérzékenységi reakció. Az allergia ellenanyag vagy sejt által közvetített folyamat lehet. Az esetek nagy részében az allergiás reakcióért felelős ellenanyag az IgE izotípushoz tartozik, s azok az egyének, akik betegségének kialakulásában ez az ellenanyag játssza a főszerepet IgE-közvetített allergiában (IgE-mediated allergy) szenvednek. Nem minden, IgE-hez kapcsolódó "allergiás" reakció fordul elő az "atopiás" egyéneknél. A nem IgE által közvetített allergiás reakció (non-IgE-mediated allergy) során az ellenanyag az IgE izotípushoz tartozhat, ilyen például a dextrantartalmazó immunkomplex által kiváltott anaphylaxia, vagy a klasszikus, napjainkban már ritka szérumbetegség, melyet korábban III-as típusú reakcióként írtak le. Az allergiás légúti aspergillosisban (ABPA=allergiás bronchiális pulmonális aspergillosis) mind az IgE, mind az IgG ellenanyagok megtalálhatóak. Az allergiás kontakt dermatitis a lymphocyták által közvetített allergiás betegségek képviselője.

Allergének

Az allergének olyan antigének, amelyek allergiát okoznak. Az IgE és IgG ellenanyaggal reagáló allergének legnagyobb része olyan fehérje mely gyakran szénhidrát oldalláncot is tartalmaz. Ritka esetben alacsony molekulásúlyú vegyi anyagok, pl. izocianátok és anhidridek mint haptének működnek, mégis az IgE ellenanyag számára allergénként tartjuk számon őket. Az allergiás kontakt dermatitis esetében a klasszikus allergének alacsony molekulásúlyú kémiai anyagok, mint pl. a króm, nikkel, és a formaldehid, melyek a T sejtekkel reagálnak.

Atópia (atopy)

Személyes és/vagy örökletes hajlamosság, elsősorban kisgyermek- vagy serdülő korban, szokványos allergén expozíciók során, rendszerint fehérjével szemben létrejövő, IgE termelésben megnyilvánuló szenzitizálódásra. Ennek következtében az ilyen személyekben asztma, rinokonjunktivitisz vagy ekcéma tipikus tünetei jöhetnek létre. Az „atópia” és az „atopiás” kifejezéseket olyan esetekre kell fenntartani, amikor az érintett személyek genetikai hajlamosság alapján olyan, a környezetükben szokványosan előforduló allergénnel szemben mutatnak IgE-mediált szenzitivitást, amelyeknek mindenki ki van téve, de az egyedek többségében nem marad fenn tartós IgE antitestes válasz. Vagyis az atópia a kifejezett IgE antitest képzéssel reagáló klinikai megjelölésére szolgál. A kifejezés csak akkor alkalmazható, ha az IgE típusú szenzibilizálódás akár specifikus szérumban IgE antitestek kimutatásával, akár prick tesztek útján bizonyítást nyert. Az „atopiás” kifejezés

használható egy jellegzetesen atópiás személy allergiás tüneteinek megjelölésére, pl.: atópiás asztma. Az IgE-mediált asztmát azonban nem helyes általánosságban atópiás asztmának hívni. Sem egy pozitív prick teszt, sem szérumban IgE antitest jelenléte nem diagnosztikus kritériuma atópiának, amennyiben nagy allergén dózissal szemben képződik, mint méhcsípés vagy gyógyszerek esetében.

Túlérzékenység (hypersensitivity)

A túlérzékenység objektív, reprodukálható tünetegyütteseket és tüneteket okoz. Ezeket a normál egyének számára tünetmentesen elviselhető, meghatározott ingerek váltják ki.

Nem-allergiás túlérzékenység (non-allergic hypersensitivity)

A nem allergiás túlérzékenység fogalmát olyan túlérzékenységi reakciók leírására ajánlják, melyekben nem lehet immunológiai mechanizmusokat bizonyítani.

Betegségek megnevezése

Asztma (a GINA meghatározása szerint): olyan idült gyulladós betegség, melyben sokféle sejt – elsősorban hízó- és eosinophil sejtek, valamint T lymphocyták – játszik szerepet. Az erre érzékeny egyéneken ez a gyulladás visszatérő nehézlégzéses epizódokat, légszomjat, mellkasi szorító érzést és elsősorban éjjel és kora reggel, köhögést okoz. Ezek a tünetek rendszerint változó mértékű légáramlás sebesség csökkenéssel társulnak, amely vagy spontán, vagy kezelés hatására legalább részlegesen normalizálódik.

Ez a gyulladás a légutak fokozott ingerlékenységét okozza egy sor behatással szemben.

Allergiás asztma (allergic asthma)

Az immunológiai folyamatok által közvetített asztma alapvető meghatározása. Ha az IgE által közvetített folyamat bizonyított, az IgE által közvetített asztma (IgE-mediated asthma) meghatározás az ajánlott. IgE ellenanyagok beindíthatnak mind azonnali, mind késői asztmás reakciót. Egyéb allergiás betegségekhez hasonlóan azonban a késői reakciókban a T sejtekhez kapcsolódó folyamatok tűnnek fontosabbnak.

A tünetek fennállásának időtartamától függően beszélhetünk intermittáló, időszakos vagy tartósan fennálló, perzisztáló asztmáról.

Nem allergiás asztma (non allergic asthma)

Ez az asztma nem immunológiai típusainak (non-immunological types) meghatározására ajánlott fogalom. Azt tanácsoljuk, hogy a jövőben ne használjuk a régi terminológia szerinti „extrinsic” és „intrinsic”, valamint „exogen” és „endogen” jelzőket az allergiás és nem allergiás asztma alcsoportok elkülönítésére.

Rhinoconjunctivitisz

Ha az orrban és a kötőhártyán lezajló immunológiai folyamatok által közvetített túlérzékenységi reakció következtében alakulnak ki a tünetek, használjuk az allergiás orr- és kötőhártya gyulladás kifejezést. Az esetek legnagyobb része IgE által közvetített.

A tünetek fennállásának hossza alapján célszerű időszakos, és tartósan fennálló allergiás orr- és kötőhártya gyulladásról (intermittent and persistent allergic rhinoconjunctivitis) beszélni.

Dermatitisz

általános kifejezésként a bőr körülírt gyulladására a dermatitist kell használni.

Az, amit széles körben „atópiás ekcémának/dermatitisznek” ismernek, nem egy bizonyos betegség, hanem közös vonásokat hordozó különböző betegségek csoportja. Megfelelőbb kifejezés az ekcéma. Az a betegség-alcsoport, amely az allergiás asztmával és rinokonjunktivitisszel rokon, vagyis az atópiás alkatú személyben észlelhető ekcéma, atópiás ekcémának hívható. Alacsony molekulásúlyú vegyületekkel való szoros kontaktus túlnyomóan T_H1 limfociták által mediált allergiás kontakt dermatitist válthat ki. A nem-allergiás patomechanizmusú megfelelőjére használható kifejezés az irritatív/toxikus kontakt dermatisz.

Hivatkozások :

Johansson SGO, O’B Hourihane J, Bousquet J, Bruijnzeel-Koomen C, Dreborg S, Haahtela T, Kowalski ML, Mygind N, Ring J, Van Cauwenberge P, van Hage-Hamsten M, Wüthrich B. A revised nomenclature for allergy. An EAACI position statement from the EAACI nomenclature task force. *Allergy* 2001, 56:813-824 .

Johansson SGO, Bieber T, Dahl R, Friedmann PS, Lanier BQ, Lockey RF, Motala C, Ortega Martell JA, Platts-Mills TAE, Ring J, Thien F, Van Cauwenberge P, Williams HC. Revised nomenclature for allergy for global use: Report of the Nomenclature Review Committee of the World Allergy Organization, October 2003. *J Allergy Clin Immunol* 2004; 113: 832-836.

A fordítást a Magyar Allergológiai és Klinikai Immunológiai Társaság, Budapest részéről dr. Nékám K. és dr. Endre L. készítették.